

Universiteit
Leiden
The Netherlands

When deafness enters the system: family dynamics and psychosocial functioning of preschool children

Yuen, S.

Citation

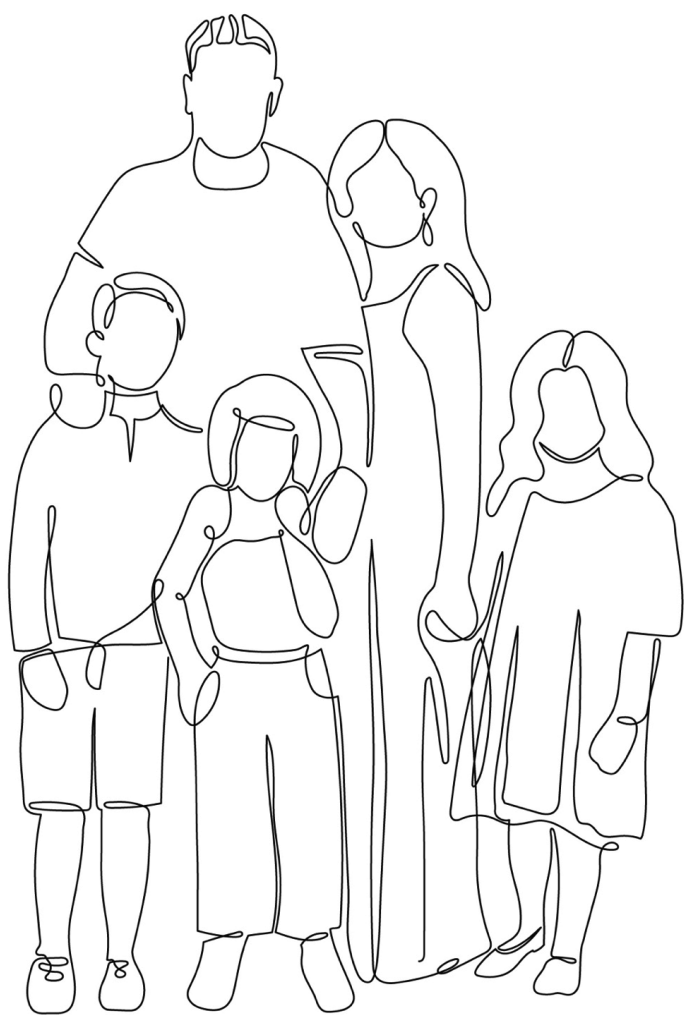
Yuen, S. (2025, June 20). *When deafness enters the system: family dynamics and psychosocial functioning of preschool children*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4250892>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4250892>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

7

Nederlandse Samenvatting

Sinds de publicatie van het gedetailleerde rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie in 2021 is er meer aandacht voor jonge kinderen en hun gehoorverlies. Wereldwijd bedraagt de prevalentie van gehoorverlies bij jonge kinderen ongeveer 34 miljoen, maar dit aantal zal de komende jaren exponentieel toenemen (WHO, 2021). De kinderen met gehoorverlies die deelnamen aan de studies binnen dit PhD project hebben matig tot zeer ernstig gehoorverlies, en de meerderheid van deze kinderen heeft ten minste één cochleair implantaat.

Kinderen met gehoorverlies ondervinden vaak meer uitdagingen dan hun horende leeftijdsgenoten bij het waarnemen van geluiden in hun omgeving. Met beperkte input vanuit hun omgeving missen dove en slechthorende (DSH) kinderen vaak informatie die van invloed kan zijn op hun sociale interacties; niet alleen met leeftijdsgenoten, maar ook met naaste familieleden met wie ze de meeste tijd doorbrengen. De ervaring van beperkte toegang tot allerlei dagelijkse geluiden kan zeer desoriënterend zijn, en er aan bijdragen dat kinderen contextuele informatie missen. Ze horen bijvoorbeeld geluiden, maar kunnen de oorsprong ervan niet lokaliseren, horen plotselinge harde geluiden waarvan ze schrikken of afgeleid raken, en krijgen vaak slechts fragmenten mee van contextuele informatie. DSH kinderen hebben vaak meer moeite om de sociale omgeving te begrijpen, waardoor het lastiger is om accuraat te reageren op verschillende mensen om hen heen (Litovsky & Gordon, 2016).

Deze uitdagingen waarmee DSH kinderen worden geconfronteerd kunnen van invloed zijn op hun dagelijkse activiteiten, zoals het opbouwen van vriendschappen of spelen met leeftijdsgenoten (Li & Prevatt, 2010), vooral wanneer ouders er niet zijn om hen te ondersteunen. In veel situaties moeten DSH kinderen vertrouwen op hun ouders en andere familieleden om door hun sociale omgeving te navigeren, en dit betreft ook ziekenhuisbezoeken, zoals afspraken met KNO-artsen of audiologen. Drukke schema's en de extra stress die hierdoor ontstaat, kunnen nauwe familiebanden onder druk zetten. Studies hebben aangetoond dat DSH kinderen en hun ouders een relatie kunnen hebben die sterker wordt beïnvloed door dit soort externe factoren dan horende kinderen (Calderon & Greenberg, 2011). Zoals we weten is de gezinsomgeving essentieel voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en vormt deze de basis voor toekomstige relaties. De studies in dit PhD project waren er op gericht om de relatie tussen de gezinscontext en het sociaal-emotionele functioneren van zowel DSH als horende kinderen verder te onderzoeken.

Hieronder wordt elk hoofdstuk kort besproken. Belangrijk is dat alle kinderen die aan dit project deelnamen afkomstig waren van het China Rehabilitation Research Center for Hearing and Speech Impairment in Beijing, China. Deze kinderen volgden een eenjarig intensief vroeg-interventieprogramma in dit centrum, waar ze toegang hadden tot professionals met hulpmiddelen, logopedie en een gespecialiseerd educatieprogramma gericht op het versterken van verbale taal, sociale vaardigheden en ouder-kind interacties in het centrum. Kinderen die deelnemen aan het revalidatieprogramma zijn DSH, maar sommige kinderen hebben een betere taalvaardigheid dan anderen. Dit programma, uitgevoerd door het China Rehabilitation Research Center for Hearing and Speech Impairment is sterk gericht op het voorbereiden van DSH kinderen op de overgang naar het reguliere onderwijs. Behalve het

revalidatiecentrum voor DSH kinderen is er ook een kleuterschool voor horende kinderen in het Centrum aanwezig. Ook deze kinderen namen deel aan het onderzoek.

Hoofdstuk 1 van dit proefschrift is een algemene inleiding op het onderwerp, waarin de toenemende prevalentie van gehoorverlies bij jonge kinderen wereldwijd wordt belicht en kort de moeilijkheden worden besproken die gehoorverlies met zich meebrengt voor kinderen en hun gezinnen. Er is specifieke aandacht voor de wereldwijde economische kosten als kinderen met DSH geen betere toegang hebben tot ondersteuning en gehoortechnologie ter ondersteuning van sociale toegankelijkheid en leren. Daarnaast werden de centrale concepten van dit proefschrift geïntroduceerd, zoals het gezinssysteem, de ouder-kindrelatie, opvoedingsstijlen, het sociaal-emotionele functioneren van kinderen en hun vroege symptomen van psychopathologie, zoals angst of agressie. Het Olson-familiesysteemmodel schetst een systemisch perspectief op gezinsrelaties en is speciaal ontworpen voor klinische beoordeling, behandelplanning en onderzoek. Om dit verder uit te werken: alle gezinsleden zijn met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar via drie hoofdcomponenten: 1) cohesie, 2) aanpassingsvermogen en 3) communicatie. Uiteraard kunnen er verschuivende gezinsrelaties en -dynamieken optreden als gevolg van het opvoeden van een kind met chronische gezondheidsproblemen of beperking, zoals gehoorverlies. Tot slot wordt besproken hoe gehoorverlies kan verschillen bij jonge kinderen in China en hoe taal, cultuur en opleiding hierin een rol zouden kunnen spelen.

Hoofdstuk 2 is het eerste van vier empirische hoofdstukken. Het is belangrijk om op te merken dat de vier empirische hoofdstukken in dit PhD project grotendeels gebaseerd zijn op oudervragenlijsten. Dit hoofdstuk richtte zich op het onderzoeken van de relatie tussen het gezinssysteem (cohesie en communicatie) en de emotie-expressie en -herkenning van kinderen. Het doel van deze studie was om te onderzoeken hoe gezinsinteracties het emotionele functioneren van kleuters kunnen beïnvloeden, met name bij kinderen met gehoorverlies. De resultaten van deze studie toonden aan dat gezinnen met een DSH kind een lagere gezinscohesie rapporteerden in vergelijking met gezinnen met horende kinderen, terwijl de expressie van positieve emoties ook lager was bij DSH kinderen. Hoewel een sterkere gezinscohesie verband hield met meer positieve emotie-expressies, gold dit alleen voor horende kinderen. Verrassend genoeg hing meer ouder-kind emotiecommunicatie samen met meer negatieve emoties die door kinderen werden geuit, zowel bij DSH als bij horende kinderen. De lagere niveaus van positieve emotie-expressie bij DSH kinderen suggereren dat gezinnen met een DSH kind mogelijk minder vrije tijd samen hebben om positieve herinneringen en ervaringen te creëren, en dat meer ouder-kind emotiecommunicatie kinderen juist kan aanmoedigen om meer van hun negatieve emoties te delen.

In hoofdstuk 3 onderzochten we gedurende 18 maanden hoe opvoedingsstijlen bijdroegen aan internaliserende en externaliserende symptomen van kinderen en vice versa. We waren geïnteresseerd in het verloop van mogelijke ontwikkelingsverschillen tussen DSH en horende kinderen; maar wilden daarbij ook bekijken hoe het gedrag van kinderen mogelijk van invloed kan zijn op het ouderschap. In deze studie bleken positieve opvoedingsstijlen minder vaak voor te komen bij gezinnen met een DSH kind; terwijl gezinnen ongeacht gehoorstatus

van het kind, vergelijkbare niveaus van negatief en onverschillig ouderschap rapporteerden. Bovendien droeg positiever ouderschap bij aan minder psychopathologische symptomen bij alle kinderen, ongeacht hun gehoorstatus; terwijl negatief of onverschillig ouderschap bijdroegen aan meer symptomen van psychopathologie bij kinderen. Het omgekeerde patroon deed zich ook voor: meer externaliserend gedrag van kinderen (DSH en horend) droeg bij aan minder positief ouderschap. Internaliserende symptomen bleken geen invloed te hebben op de mate van positief ouderschap. Over het algemeen suggereren de resultaten uit dit onderzoek dat professionals zich misschien meer kunnen richten op de effecten van externaliserend gedrag bij kinderen, omdat dit van invloed kan zijn op de opvoeding stijl van ouders. Positief ouderschap blijkt bovendien de psychologische symptomen van kinderen te verminderen, dus meer ondersteuning voor ouders hierbij kan ook bijdragen aan een meer positieve ontwikkeling van kinderen.

In hoofdstuk 4 onderzochten we samenhang tussen emotie communicatie van ouders en angst bij kinderen. We wilden graag onderzoeken hoe de mate van discussie tussen ouders over complexe onderwerpen zoals emoties het psychosociaal functioneren van kinderen in beide groepen kon beïnvloeden. Momenteel is er nog weinig literatuur over emotionele communicatie binnen gezinnen, omdat dit gevoeliger en moeilijker te meten kan zijn. In deze studie vonden we, ongeacht de gehoorstatus van kinderen, geen verschillen in de mate van emotionele communicatie van ouders of de mate van angst bij kinderen. Bovendien leek de mate van emotionele communicatie van ouders geen verband te houden met de mate van angst bij kinderen. Deze resultaten impliceren dat de gehoorstatus geen invloed heeft op de mate van angst en vrees bij kinderen, wat in tegenspraak lijkt te zijn met bevindingen uit eerdere studies en om verder onderzoek op dit gebied vraagt. Mogelijk hebben verbeterde toegang tot technische hulpmiddelen, programma's voor vroeg-interventie, nadruk op sociale integratie en communicatievaardigheden de kwaliteit van leven van DSH kinderen en hun gezinnen in de laatste jaren verbeterd.

Hoofdstuk 5 beschrijft hoe de kwaliteit van de ouder-kindrelatie (positieve interacties, conflict en afhankelijkheid) het sociaal functioneren van kinderen (externaliserend gedrag, sociale competentie) kan beïnvloeden. Deze studie maakte gebruik van vragenlijsten die zowel door ouders als leerkrachten werden beoordeeld. Het perspectief van de leerkracht kan belangrijk zijn vanwege de verschillende sociale interacties die kinderen op school en in de klas kunnen hebben in vergelijking met hun thuissituatie. De resultaten toonden minder positieve interacties tussen DSH kinderen en hun ouders, in vergelijking met horende kinderen, maar kinderen in beide groepen hadden vergelijkbare niveaus van conflict en afhankelijkheid met hun ouders. Voor alle kinderen vonden we dat meer conflict en afhankelijkheid met hun ouders verband hield met verminderde sociale competentie en meer externaliserend gedrag, terwijl positieve ouder-kind interacties geen verband hielden met het sociaal functioneren van kinderen. Over het algemeen was het een positieve uitkomst om te observeren dat DSH kinderen en horende kinderen meer op elkaar leken dan voorspeld wat betreft de relatie tussen ouderinteracties en het sociaal functioneren van kinderen. Dit versterkte de resultaten van hoofdstuk 4 verder, waar de gehoorstatus geen extra stress leek te veroorzaken op het sociaal-emotionele functioneren van kinderen.

In hoofdstuk 6 wordt een overzicht van de uitkomsten uit de verschillende onderzoeken gepresenteerd. Gezins- en opvoedingsfactoren lijken in dezelfde mate gerelateerd aan het sociaal-emotioneel functioneren van kinderen. Verschillen tussen DSH en horende kinderen lijken grotendeels te liggen in het positieve domein van ouderschap en het functioneren van het kind. In vergelijking met horende leeftijdsgenoten vertoonden DSH kinderen over het algemeen een minder positieve gezinsdynamiek, zoals lagere gezinscohesie, minder positief ouderschap, minder positieve ouder-kind interacties en minder positieve emotie expressie door DSH-kinderen. Bovendien was gezinscohesie alleen bij horende kinderen gerelateerd aan positieve emotie-expressies. Vandaar onze suggestie dat potentieel DSH kinderen en hun gezinnen mogelijk minder aandacht hebben voor, en minder tijd besteden aan leuke, positieve momenten en activiteiten samen gedurende het schooljaar.

Ten tweede waren negatieve aspecten binnen het domein van gezinsfunctioneren vergelijkbaar voor DSH en horende kinderen, wat impliceert dat potentiële stress en communicatieproblemen geen extra stress lijken te veroorzaken voor DSH kinderen en hun ouders. Belangrijk is dat DSH kinderen zich in hetzelfde tempo lijken te ontwikkelen als hun horende leeftijdsgenoten, wat het belang benadrukt van het vroeg-interventieprogramma zoals wordt aangeboden in het China Rehabilitation Research Center for Hearing and Speech Impairment, Beijing. De toegang tot auditieve en andere medische zorg en -hulpmiddelen op vroege leeftijd, de nadruk op de ontwikkeling van communicatievaardigheden, het stimuleren van sociale integratie en het aanbieden van oudercursussen hebben deze jonge DSH kinderen mogelijk meer steun geboden dan voorheen. Een belangrijke bevinding in deze context is dat het minimaliseren van externaliserend gedrag bijdraagt aan meer een meer positieve ouderschapsstijl. We vonden geen verschillen in de emotie communicatie tussen ouders en kinderen, ongeacht de gehoorstatus van hun kind. Daarbij bleek dat meer emotionele communicatie tussen ouders verband lijkt te houden met meer negatieve emotionele expressie bij alle kinderen. Dit kan beschouwd worden als een positief teken, aangezien kinderen en ouders met meer emotie communicatie zich op hun gemak voelden met elkaar om hun gevoelens meer openlijk met elkaar te delen, ook de negatieve gevoelens. Toekomstige studies zouden verder kunnen kijken naar de relatie tussen programma's voor vroege interventie, de impact op gezinsinteracties en de ontwikkeling van kinderen. Daarbij kan ook de rol van potentiële culturele invloeden worden meegenomen, die de interacties tussen ouders en kinderen zouden kunnen beïnvloeden.

References

- Calderon, R., & Greenberg, M. T. (2011). Social and emotional development of deaf children: family, school, and program effects. In M. Marschark & P. E. Spencer (Eds.), *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education* (2nd ed., Vol. 1, pp. 188–199). Oxford University Press.
- Li, H., & Prevatt, F. (2010). Deaf and hard of hearing children and adolescents in China: their fears and anxieties. *American Annals of the deaf*, 155(4), 458–466. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/26235084>
- Litovsky, R. Y., & Gordon, K. (2016). Bilateral cochlear implants in children: Effects of auditory experience and deprivation on auditory perception. *Hearing research*, 338, 76–87. <https://doi.org/10.1016/j.heares.2016.01.003>
- World Health Organisation (2021). World report on hearing. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240020481>